

Rafał Piotr Szymański
wiceprzewodniczący
Rady Miejskiej
Jeleniej Góry

Jelenia Góra 13.08.2019

PA.0003.16.2019

PAN
JERZY ŁUŻNIAK
PREZYDENT MIASTA
JELENIEJ GÓRY

Szanowny Panie Prezydencie,

zwracam się z prośbą o wmurowanie pamiątkowej tablicy w miejscu, gdzie stała jeleniogórska synagoga, spalona przez nazistów podczas Nocy Kryształowej z 9 na 10 listopada 1938 roku. W pobliżu zniszczono również synagogi w miastach Breslau, Brukenberg, Gottesburg, Strriegau i Trebnitz. W całej Rzeszy tej nocy zginęło z rąk nazistów 91 Żydów, spalono 171 synagog, zniszczono 7500 sklepów należących do Żydów, zdemolowano 171 domów mieszkalnych, zbezczeszczone prawie wszystkie kirkuty (cmentarze żydowskie), osadzono w obozach koncentracyjnych 26 tysięcy Żydów.

Portal Fotopolska opisuje jeleniogórską synagogę następująco: „W 1845 r. Gmina Żydowska zakupiła przy obecnym Placu Ratuszowym (wówczas Priesterstr. 20, działka nr 2/18) parcelę pod budowę synagogi. Pierwotna powierzchnia nieruchomości wynosiła 405 m². W tym samym roku – 6 sierpnia rozpoczęto budowę jeleniogórskiej synagogi. 14 IX 1846 r. wybitny wrocławski rabin – Abraham Geiger konsekrował synagogę przy udziale przedstawicieli wszystkich wyznań. Opis budynku na podstawie dokumentów archiwalnych przedstawił Ivo Łaborewicz: „Był to niezbyt duży budynek, na planie prostokąta o wymiarach: 18 na 13 m, usytuowany dłuższym bokiem do ulicy. Jego wnętrze składało się z dwóch zasadniczych części: przedsionka – usytuowanego od strony zachodniej, przez który wchodziło się do sali modlitw. Miała ona rozmiary 13 na 11 m i podzielona była także na dwie części: zasadniczą salę modlitwy na parterze, w której mogli przebywać wyłącznie mężczyźni oraz balkony przeznaczone dla kobiet. Balkony rozmieszczone były przy obydwu bocznych ścianach oraz od strony przedsionka. Dostęp na balkon odbywał się początkowo klatką schodową, zajmującą część przedsionka, a następnie, przeniesioną w roku 1874 r., do dobudówki”. W 1933 r. zainstalowano komin w synagodze, aby ją lepiej ogrzewać.

W 1941 r. synagoga przeszła na własność firmy Rumpelt und Meierhoff G.m.b.h., która użytkowała budynek do końca wojny. Po II wojnie światowej nowo ukonstytuowane organizacje Żydów polskich nie zdołały przejąć obiektu.

W wyniku zapotrzebowania mieszkaniowego oraz nowych planów zagospodarowania przestrzennego powstałych na przełomie lat 60. i 70., budynki znajdujące się przy ul. Kopernika uległy wyburzeniu. Rozebrano wówczas również dawną synagogę, usytuowaną na tej ulicy. W miejsce dawnych budynków wzniesiono nowe bloki mieszkalne, które istnieją do dziś.”

Zważywszy, że Jelenia Góra od lat kultywuje pamięć o dawnych mieszkańcach wydaje się niezbędnym upamiętnienie również 146 członków społeczności żydowskiej zamieszkałych w przedwojennym Hirschbergu. Możemy dokonać tego poprzez wmurowanie tablicy pamiątkowej lub wyznaczenie zarysu fundamentów synagogi, jak uczyniono to na przykład w Rawiczu. Przedsięwzięcie można sfinansować ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego składając wniosek do programów na rok 2020. Jestem przekonany, że przywrócenie pamięci tych, którym nazistowski reżim odmówił prawa do życia będzie wartościowe zarówno dla interesujących się historią mieszkańców Jeleniej Góry, jak i turystów odwiedzających nasze miasto.

